

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแกนนำจิตอาสาป้องกันการเอดส์เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน” เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 372 ชุด เก็บแบบสอบถามได้ 322 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.5 จากแบบสอบถามทั้งหมด แบ่งผลการศึกษาเพื่อนำเสนอเป็น 6 ส่วน ผลการศึกษามีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ผลการศึกษา ระดับการศึกษา และสาเหตุการเข้าร่วมทำงานจิตอาสา

ส่วนที่ 2 แรงจูงใจในการทำงานจิตอาสา ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านรางวัล แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเอง แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อสังคมและแรงจูงใจจากโครงการฯ

ส่วนที่ 3 ความยั่งยืนของการทำงานจิตอาสา ประกอบด้วย ความยั่งยืนด้านการทำงานอย่างต่อเนื่อง ความยั่งยืนด้านการสามารถขยายผลต่อ และด้านการสร้างกลุ่มหรือชมรมในการทำงานจิตอาสา

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นอื่น ๆ ต่อการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ฯ

ส่วนที่ 6 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ตารางที่ 4.1

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	66	20.6
หญิง	255	79.4
รวม	321*	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
10-12 ปี	2	0.6
13-15 ปี	84	26.1
16-18 ปี	236	73.3
รวม	322**	100.0
ผลการเรียนเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
1.00-2.00	28	9.1
2.01-3.00	131	42.5
3.01-4.00	149	48.3
รวม	308	100.0
ระดับชั้นการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3	0.9
มัธยมศึกษาปีที่ 2	18	5.8
มัธยมศึกษาปีที่ 3	24	7.7
มัธยมศึกษาปีที่ 4	125	40.4
มัธยมศึกษาปีที่ 5	97	31.4
มัธยมศึกษาปีที่ 6	42	13.6
รวม	309***	100.0

หมายเหตุ: * ไม่ตอบ 1 คน ** ไม่ตอบ 14 คน*** ไม่ตอบ 13 คน

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 20.6 และเพศหญิงร้อยละ 79.4 มีอายุระหว่าง 16-18 ปี ร้อยละ 73.3 มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.1 มีอายุระหว่าง 13-15 ปี และผู้ที่ มีอายุระหว่าง 10-12 ปี มีร้อยละ 0.6 สำหรับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม พบว่า ร้อยละ 48.3 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01-4.00 รองลงมา ร้อยละ 42.5 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01-3.00 และร้อยละ 9.1 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 1.00-2.00 กลุ่มตัวอย่างศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีมากที่สุดร้อยละ 40.4 รองลงมาศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 31.4 และน้อยที่สุด ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 0.9

ตารางที่ 4.2

สาเหตุการเข้าร่วมโครงการจิตอาสาของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุการเข้าร่วมโครงการ	จำนวน	ร้อยละ
สนใจเข้าร่วมด้วยตนเอง	113	35.5
เข้าร่วมจากการชักชวนโดยผู้อื่น	206	64.5
ครู	84	40.8
ครูและเพื่อน	76	36.9
เพื่อน	43	20.9
บุคคลอื่น	2	1.0
ครูและบุคคลอื่น	1	0.4
รวม	319	100.0

หมายเหตุ: *ไม่ตอบจำนวน 3 คน

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการโดยการชักชวนจากผู้อื่นมากที่สุด ร้อยละ 64.5 ในจำนวนนี้ได้รับการชักชวนจากครูมากที่สุดร้อยละ 40.8 ส่วนผู้ที่ เข้าร่วมโครงการจากการชักชวนโดยครูและเพื่อน มีร้อยละ 36.9 และผู้ที่เข้าร่วมโครงการด้วยตนเองนั้นมีเพียงร้อยละ 35.5 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเป็นแกนนำ
จิตอาสาป้องกันเอดส์

ตารางที่ 4.3
แรงจูงใจด้านรางวัล

ด้านรางวัล	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ประกาศนียบัตรเป็นสิ่งที่ต้องการได้จากโครงการฯ	(24.5) 79	(37.0) 119	(29.5) 95	(6.2) 20	(2.8) 9	3.74	0.988	มาก
มีความคาดหวังว่าจะได้รับโล่จากการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ในโครงการฯ	(16.8) 54	(28.9) 93	(41.0) 132	(8.7) 28	(4.7) 15	3.44	1.019	ปานกลาง
การได้รับคำชื่นชมเป็นกำลังใจในการทำงานจิตอาสา	(14.9) 48	(28.9) 93	(41.3) 133	(10.9) 35	(4.0) 13	3.39	1.000	ปานกลาง
ความต้องการให้ครูชื่นชม	(14.6) 47	(22.7) 73	(40.7) 131	(16.1) 52	(5.9) 19	3.23	1.074	ปานกลาง
ต้องการเป็นที่รู้จักในโรงเรียน	(13.1) 42	(21.2) 68	(39.2) 126	(20.6) 66	(6.2) 20	3.14	1.082	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.38	1.032	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจด้านรางวัลโดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า แรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ

แรงจูงใจจากประกาศนียบัตรซึ่งเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการจากโครงการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง คือแรงจูงใจจากการคาดหวังว่าจะได้รับโล่จากการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอตส์ในโครงการฯ ($\bar{X} = 3.44$) และการได้รับคำชื่นชมเป็นกำลังใจในการทำงานจิตอาสา ($\bar{X} = 3.39$) ส่วนความต้องการให้ครูชื่นชมและการต้องการเป็นที่รู้จักในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$ และ $\bar{X} = 3.14$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.4
แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเอง

ประโยชน์ต่อตนเอง	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ผู้ปกครองให้ความสนใจไว้วางใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาในวันหยุด	(28.4) 91	(47.8) 153	(20.9) 67	(1.9) 6	(0.9) 3	4.00	0.809	มาก
การเลือกคบเพื่อนที่มีจิตอาสา ช่วยเหลือ ไม่ปฏิบัติตัวออกนอกกลุ่มนอกทาง	(25.9) 83	(49.2) 158	(23.1) 74	(1.6) 5	(0.3) 1	3.98	0.762	มาก
เพื่อนที่ทำกิจกรรมจิตอาสา มักจะประสบความสำเร็จในชีวิต	(24.5) 79	(45.7) 147	(27.6) 89	(1.9) 6	(0.3) 1	3.92	0.787	มาก
การเป็นจิตอาสาทำให้ มีโอกาสได้รับการสนับสนุนด้านอื่น ๆ จากครู	(19.3) 62	(38.9) 125	(33.3) 107	(5.3) 17	(3.1) 10	3.66	0.951	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประโยชน์ต่อตนเอง	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ผู้ปกครองสนับสนุน การเป็นแกนนำจิต อาสาป้องกันเอดส์ ในทุกรูปแบบ เช่น การเงิน การอำนวยความสะดวก ความสะดวกเรื่อง การเดินทาง เป็นต้น	(18.0) 58	(33.2) 107	(42.2) 136	(5.6) 18	(0.9) 3	3.61	0.875	ปาน กลาง
ชอบทำกิจกรรม ร่วมกับคนจำนวน มาก	(19.6) 63	(23.9) 77	(55.3) 178	(0.3) 1	(0.9) 3	3.60	0.832	ปาน กลาง
ต้องการหา ประสบการณ์จาก การทำงานจิตอาสา	(20.8) 67	(17.1) 55	(62.1) 200	(0.00) 0	(0.00) 0	3.58	0.812	ปาน กลาง
การทำกิจกรรมจิต อาสาทำให้ ได้รับ สิทธิพิเศษด้าน ต่าง ๆ จากโรงเรียน	(10.6) 34	(25.8) 83	(48.4) 156	(9.9) 32	(5.3) 17	3.26	0.961	ปาน กลาง
การทำกิจกรรมจิต อาสาเพื่อช่วยให้ผล การเรียนดีขึ้น	(10.2) 33	(25.8) 83	(46.6) 150	(12.1) 39	(5.3) 17	3.23	0.973	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.64	0.562	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.4 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเองในการทำงานจิตอาสาโดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ต่อตนเองในระดับมากเกี่ยวกับการที่ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจในการทำงานจิตอาสาในวันหยุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา คือ การเลือกคบเพื่อนที่มีจิตอาสาซึ่งจะช่วยให้ไม่ปฏิบัติตัวออกนอกกลุ่มนอกทาง และเพื่อนที่ทำงานจิตอาสา มักประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{X} = 3.98$ และ $\bar{X} = 3.92$ ตามลำดับ) ส่วนความคิดเห็นในเรื่องอื่น ๆ พบว่ามีในระดับปานกลาง โดยเฉพาะ การเป็นจิตอาสาทำให้มีโอกาสได้รับการสนับสนุนด้านอื่น ๆ จากครู ($\bar{X} = 3.66$) ผู้ปกครองสนับสนุนการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ในทุกรูปแบบ เช่น การเงิน การอำนวยความสะดวก เรื่องการเดินทาง เป็นต้น ($\bar{X} = 3.61$) สำหรับการทำกิจกรรมจิตอาสาจะช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้นนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.23$)

ตารางที่ 4.5
แรงจูงใจด้านประโยชน์เพื่อสังคม

ประโยชน์เพื่อสังคม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ขอใช้เวลาวางทำกิจกรรมเพื่อสังคม	(46.3) 149	(40.4) 130	(11.5) 37	(1.9) 6	(0.00) 0	4.31	0.746	มาก
ต้องการช่วยเหลือผู้ที่ติดเชื้อเนื่องจากเป็นผู้ที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ	(26.2) 84	(51.1) 164	(21.5) 69	(0.6) 2	(0.6) 2	4.07	1.195	มาก
ต้องการทำตัวเป็นแบบอย่างแก่เพื่อน ๆ ในโรงเรียน	(29.5) 95	(40.7) 131	(26.4) 85	(2.8) 9	(0.6) 2	3.97	0.844	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประโยชน์เพื่อสังคม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
มีความสนใจใน การทำงานจิตอาสา	(28.2) 123	(17.7) 57	(43.5) 140	(0.6) 2	(0.00) 0	3.93	0.916	มาก
การอยู่ในกลุ่มเพื่อน ที่เป็นแกนนำจิต อาสาทำให้ ได้รับ การมองว่าเป็นผู้มี คุณค่าทางสังคม	(24.5) 79	(44.4) 143	(28.3) 91	(2.5) 8	0.3 1	3.90	0.805	มาก
ต้องการช่วยเหลือ เพื่อน เนื่องจากเป็น กลุ่มเสี่ยง จึง ตัดสินใจทำงาน จิตอาสา	(21.1) 68	(19.9) 64	(59.0) 190	(0.00) 0	(0.00) 0	3.62	0.812	ปาน กลาง
ต้องการทำงานเพื่อ สังคมโดยไม่หวัง ผลตอบแทน	(16.1) 52	(16.8) 54	(66.8) 215	(0.3) 1	(0.00) 0	3.48	0.762	ปาน กลาง
ต้องการช่วยเหลือ คนในชุมชน เนื่องจากชุมชนขาด คนทำงานด้าน เอดส์อย่างจริงจัง	(12.1) 39	(20.5) 66	(67.4) 217	(0.00) 0	(0.00) 0	3.44	0.700	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.84	0.847	มาก

จากตารางที่ 4.5 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อสังคมในการทำงานจิตอาสาโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ต่อสังคมในระดับมากเกี่ยวกับการขอใช้เวลาว่างทำกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือ การต้องการช่วยเหลือผู้ที่ติดเชืเนื่องจากเป็นผู้ที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษและการต้องการทำตัวเป็นแบบอย่างแก่เพื่อน ๆ ในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.97$ และ 4.07 ตามลำดับ) ส่วนความคิดเห็นในเรื่องอื่น ๆ พบว่ามีในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการต้องการช่วยเหลือเพื่อนเนื่องจากเป็นกลุ่มเสี่ยง จึงตัดสินใจทำงานจิตอาสา ($\bar{X} = 3.62$) การต้องการทำงานเพื่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{X} = 3.48$) สำหรับประโยชน์ต่อสังคมในเรื่องการต้องการช่วยเหลือคนในชุมชน เนื่องจากชุมชนขาดคนทำงานด้านเอดส์อย่างจริงจังนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.44$)

ตารางที่ 4.6
แรงจูงใจจากโครงการ

แรงจูงใจจากโครงการ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
เพศศึกษาเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์	(38.5) 124	(46.6) 150	(13.7) 44	(1.2) 4	(0.00) 0	4.20	0.759	มาก
ในการอบรมของโครงการที่มีการนำกิจกรรมที่เหมาะสมมาใช้	(31.1) 100	(55.0) 177	(13.0) 42	(0.9) 3	(0.00) 0	4.16	0.673	มาก
การที่โครงการจิตอาสามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ทำให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	(33.2) 107	(51.6) 166	(14.0) 45	(0.9) 3	(0.3) 1	4.16	0.715	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

แรงจูงใจจาก โครงการ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ได้รับการสนับสนุน เรื่องอาหาร เครื่องดื่มในการทำ กิจกรรมในโครงการ	(38.5) 124	(40.1) 129	(17.7) 57	(2.8) 9	(0.9) 3	4.13	0.915	มาก
การอบรมของ โครงการฯ มี การบรรยายโดย วิทยากรที่น่าสนใจ	(34.5) 111	(44.4) 143	(19.9) 64	(1.2) 4	(0.00) 0	4.12	0.761	มาก
เนื้อหาเรื่องทักษะ ชีวิตที่ได้จากการ อบรมสามารถ นำไปขยายผลต่อ เพื่อนได้	(28.9) 93	(51.9) 167	(17.7) 57	(0.9) 3	(0.6) 2	4.09	0.877	มาก
เนื้อหาการอบรมใน โครงการมี ความชัดเจนหรือ เข้าใจง่าย	(24.2) 78	(58.7) 189	(16.8) 54	(0.3) 1	(0.00) 0	4.05	0.683	มาก
ได้รับการสนับสนุน เรื่องการเดินทางใน การทำกิจกรรมจาก โครงการจิตอาสา	(30.7) 99	(46.0) 148	(20.5) 66	(1.9) 6	(0.9) 3	4.04	0.875	มาก
ได้รับวัสดุอุปกรณ์ ในการทำกิจกรรม จากโครงการ จิตอาสา	(27.9) 90	(49.4) 159	(20.2) 65	(2.5) 8	(0.00) 0	4.03	0.832	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

แรงจูงใจจาก โครงการ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
การนำผู้ติดเชื้อมา เป็นวิทยากรรับเชิญ ทำให้เกิดการ ตระหนักและ ต้องการเข้าร่วม โครงการฯ	(28.3) 91	(45.0) 145	(22.4) 72	(4.00) 13	(0.3) 1	3.96	0.834	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						4.09	0.792	มาก

จากตารางที่ 4.6 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจจากโครงการต่อการทำงานจิตอาสาโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อโครงการในการทำงานจิตอาสาในระดับมาก เกี่ยวกับเพศศึกษา เป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือ การอบรมของโครงการฯ มีการนำกิจกรรมที่เหมาะสมมาใช้ และการที่โครงการจิตอาสา มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ทำให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.16$ และ 4.16 ตามลำดับ) สำหรับความคิดเห็นในเรื่องอื่น ๆ พบว่ามีในระดับมากที่สุด โดยแรงจูงใจจากโครงการต่อการทำงานจิตอาสาในเรื่องการนำผู้ติดเชื้อมาเป็นวิทยากรรับเชิญทำให้เกิดการตระหนักและต้องการเข้าร่วมโครงการฯ นั้น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.96$)

ตารางที่ 4.7

สรุปภาพรวมแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่างในการทำงานจิตอาสา

แรงจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
โครงการจิตอาสา	4.09	0.563	มาก
ประโยชน์เพื่อสังคม	3.84	0.440	มาก
ประโยชน์ต่อตนเอง	3.64	0.370	ปานกลาง
รางวัล	3.38	0.539	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.71	0.478	มาก

จากตารางที่ 4.7 จะเห็นได้ว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจต่อการทำงานเป็นจิตอาสาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) โดยโครงการเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ การทำประโยชน์เพื่อสังคม ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนประโยชน์ต่อตนเองและรางวัลเป็นแรงจูงใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.64$ และ 3.38 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 3 ความยั่งยืนด้านการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ตารางที่ 4.8

ความคิดเห็นต่อการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง

การทำงานต่อเนื่อง	ระดับความคิดเห็นต่อความยั่งยืน					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
การร่วมกิจกรรมของโครงการและการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ทำให้ มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อผู้ป่วยเอดส์	(37.6) 121	(42.5) 137	(18.0) 58	(0.16) 5	(0.3) 1	4.16	0.846	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

การทำงานต่อเนื่อง	ระดับความคิดเห็นต่อความยั่งยืน					$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
หลังจากเสร็จสิ้น การอบรมใน โครงการแล้วยังคง ทำกิจกรรมนี้อย่าง ต่อเนื่อง	(21.4) 69	(46.3) 149	(28.6) 92	(2.5) 8	(1.2) 4	3.82	0.854	มาก
การทำกิจกรรม จิตอาสาในชั่วโมง กิจกรรม	(20.5) 66	(38.5) 124	(34.5) 111	(5.0) 16	(1.5) 5	3.73	0.934	มาก
การทำกิจกรรม จิตอาสาตาม เวลาว่าง	(15.2) 49	(46.3) 149	(33.5) 108	(4.3) 14	(0.6) 2	3.73	0.836	มาก
การทำกิจกรรม จิตอาสา นอกเหนือจาก ชั่วโมงกิจกรรม	(17.1) 55	(35.1) 113	(36.6) 118	(8.7) 28	(2.5) 8	3.58	0.992	ปาน กลาง
ไม่เห็นเป้าหมาย ของการทำงาน จิตอาสาเมื่อสิ้นสุด โครงการ (-)	(0.00) 0	(0.00) 0	(19.3) 62	(48.1) 155	(32.6) 105	1.86	0.708	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.48	0.861	มาก

จากตารางที่ 4.8 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการทำงานที่ต่อเนื่องโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อยแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากทุกเรื่องกับการทำงานที่ต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนโดยเฉพาะการร่วมกิจกรรมของโครงการและ

การเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ทำให้ มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ หลังจากเสร็จสิ้นการอบรมในโครงการแล้วยังคงทำกิจกรรมนี้อย่างต่อเนื่องและการสามารถทำกิจกรรมจิตอาสาในช่วงโมงกิจกรรมของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.82$ และ 3.73 ตามลำดับ) ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ พบว่ามีเพียงเรื่องการทำกิจกรรมจิตอาสา นอกเหนือจากช่วงโมงกิจกรรมในโรงเรียนเพียงเรื่องเดียวที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดไม่เห็นด้วยในระดับมากในเรื่องไม่เห็นเป้าหมายของการทำงานจิตอาสา ($\bar{X} = 1.86$)

ตารางที่ 4.9

ความคิดเห็นต่อความสามารถขยายผลต่อ

สามารถขยายผลต่อ	ระดับความคิดเห็นต่อความยั่งยืน					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
สามารถนำความรู้จากการอบรมไปถ่ายทอดให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนได้	(31.7) 102	(37.6) 121	(28.6) 92	(1.9) 6	(0.3) 1	4.00	0.870	มาก
การทำกิจกรรมร่วมกันในการอบรมในโครงการฯ ทำให้มีโอกาสได้รู้จักเพื่อนต่างสถาบัน	(28.9) 93	(41.3) 133	(25.5) 82	(3.4) 11	(0.9) 3	3.96	0.902	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.98	0.886	มาก

จากตารางที่ 4.9 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเรื่องความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ด้านการสามารถขยายผลต่อโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความยั่งยืนด้านการสามารถนำความรู้จากการอบรมไปถ่ายทอดให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ ความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันในการอบรมในโครงการทำให้มีโอกาสได้รู้จักเพื่อนต่างสถาบัน ($\bar{X} = 3.96$)

ตารางที่ 4.10

ความยั่งยืนด้านการเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรม
เพื่อทำงานด้านจิตอาสา

เกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา	ระดับความคิดเห็นต่อความยั่งยืน					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
สามารถสร้างกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาอื่น ๆ ในโรงเรียน	(23.0) 74	(36.6) 118	(36.3) 117	(3.1) 10	(0.9) 3	3.80	0.902	มาก
เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนในการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมจิตอาสาป้องกันเอดส์ในโรงเรียน	(15.8) 51	(45.3) 146	(32.3) 104	(4.7) 15	(1.9) 6	3.71	0.896	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.75	0.899	มาก

จากตารางที่ 4.10 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเรื่องความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ด้านการการเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสาโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความยั่งยืนด้านการสามารถสร้างกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาอื่น ๆ ในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาคือความยั่งยืนของการเป็นแกนนำ

จิตอาสาป้องกันเอดส์ด้านการเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนในการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมจิตอาสาป้องกันเอดส์ในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.71$)

ตารางที่ 4.11

ภาพรวมของความคิดเห็นต่อความยั่งยืนในการเป็นแกนนำ
จิตอาสาป้องกันเอดส์

ความยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ทำงานอย่างต่อเนื่อง	3.48	0.617	ปานกลาง
สามารถขยายผลต่อได้	3.98	0.766	มาก
เกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	3.75	0.806	มาก
รวม	3.73	0.729	มาก

จากตารางที่ 4.11 จะเห็นได้ว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อความยั่งยืนในการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) โดยความสามารถในการขยายผลต่อได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา เกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา ($\bar{X} = 3.75$) สำหรับการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่องของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$)

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ตั้งไว้สำหรับการศึกษาคั้งนี้ มี 2 สมมุติฐาน ประกอบด้วย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการทำงานจิตอาสาอย่างยั่งยืน
  2. แรงจูงใจส่งผลต่อการพัฒนาแกนนำจิตอาสาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน
- ผลการพิสูจน์สมมุติฐานมีดังนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ตารางที่ 4.12

เพศกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	P-value	t
การมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง	3.98	20.498	0.347	0.512
สามารถขยายผลต่อได้	3.75	0.584	0.133	-1.841
เกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา	3.48	0.623	0.643	0.847

จากตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสา ผลจากการศึกษาผลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยการหาค่า t-test สรุปได้ว่าแกนนำที่มีข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีผลต่อความยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ค่า t-test

จากตารางค่าความแปรปรวน = 0.347, 0.133 และ 0.643, Sig. ที่กำหนดไว้ (0.05) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถขยายผลต่อได้และเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา ในเรื่อง ความสามารถขยายผลต่อและเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา และปัจจัยเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา ความยั่งยืนของการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่องไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.13

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำ
จิตอาสาป้องกันเอดส์

อายุ	$\bar{X}$	S.D.	P-value	t
ความยั่งยืนของการมีระยะเวลา การทำงานต่อเนื่อง	3.48	0.861	6.852	0.001*
สามารถขยายผลต่อได้	3.98	0.886	2.327	0.099
เกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	3.75	0.889	3.125	0.045*

*หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ด้านอายุกับความยั่งยืนของ
การเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ผลจากการศึกษาความแปรปรวนทางเดียว (One-way
ANOVA) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยการหาค่า F-test สรุปได้ว่าแกนนำที่มีข้อมูลส่วน
บุคคลด้านอายุมีผลต่อความยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.14

อายุกับความยั่งยืนของการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2	4.242	2.121	6.852	0.001*
ภายในกลุ่ม	319	98.746	0.310		
รวม	321	102.988			

จากตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างกลุ่มอายุกับระยะเวลาการทำงานอย่างต่อเนื่อง ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีความแตกต่าง
ระหว่างกลุ่ม โดยมีค่า P-value = 0.001*

ตารางที่ 4.15
อายุและความยั่งยืนด้านการเกิดการรวมกลุ่ม
หรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2	4.009	2.004	3.125	0.045*
ภายในกลุ่ม	319	204.604	0.641		
รวม	321	208.613			

จากตารางที่ 4.15 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ผลของการวิเคราะห์การถดถอยแสดงให้เห็น ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุ ซึ่งจะนำผลค่า P-value ไปหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มในรายละเอียดต่อไปในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16
อายุกับความยั่งยืน

ความยั่งยืน	ค่าเฉลี่ยช่วงอายุ $\bar{X}$			ค่าสถิติ F-test	P-value
	10-12 ปี	13-15ปี	16-18 ปี		
การทำงานต่อเนื่อง	2.916	3.311	3.552	6.852	0.001*
การเกิดกลุ่มหรือชมรมใน การทำงานจิตอาสา	2.750	3.631	3.809	3.125	0.045*

จากตารางที่ 4.16 ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุกับความยั่งยืนด้านการทำงานต่อเนื่อง พบว่ากลุ่มอายุ 13-15ปี กับกลุ่มอายุ 16-18 ปี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า F-test เท่ากับ 6.852 และค่า P-value = 0.001 และด้านการเกิดกลุ่มหรือชมรมในการทำงานจิตอาสา กลุ่มอายุ 13-15 ปี กับกลุ่มอายุ 16-18 ปี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า F-test เท่ากับ 3.125 และค่า P-value = 0.045)

ตารางที่ 4.17
ผลการเรียนเฉลี่ยกับความยั่งยืนของการเป็น
แกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ผลการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	F	P-value
การมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง	3.48	0.861	2.899	0.057
สามารถขยายผลต่อได้	3.75	0.889	1.943	0.145
เกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	3.98	0.886	1.083	0.340

จากตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้านผลการเรียนเฉลี่ยกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ผลจากการศึกษาผลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยการหาค่า F-test สรุปได้ว่าแกนนำที่มีข้อมูลส่วนบุคคลด้านข้อมูลส่วนบุคคลด้านผลการเรียนเฉลี่ย มีผลต่อความยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (0.05) ส่วนในความยั่งยืนของการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่องและเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสาไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.18
ระดับชั้นการศึกษากับความยั่งยืนของการเป็น
แกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ชั้นเรียน	$\bar{X}$	S.D.	F	P-value
การมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง	3.98	0.886	2.398	0.038*
สามารถขยายผลต่อได้	3.75	0.889	2.010	0.077
เกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	3.48	0.861	3.587	0.004*

หมายเหตุ: *หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์ห้ชั้นการศึกษากับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ผลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยการหาค่า F-test สรุปได้ว่าแกนนำที่มีระดับชั้นการศึกษามีผลต่อความยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19
ระดับชั้นการศึกษากับการรวมกลุ่มหรือชมรม
เพื่อทำงานด้านจิตอาสา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	5	11.203	2.241	3.587	0.004*
ภายในกลุ่ม	316	197.410	.625		
รวม	321	208.613			

จากตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ของระดับชั้นการศึกษากับการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยมีค่า P-value = 0.004*

ตารางที่ 4.20
ระดับชั้นการศึกษากับความยั่งยืนของการมีระยะเวลา
การทำงานต่อเนื่อง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	5	3.753	.751	2.398	0.038*
ภายในกลุ่ม	316	99.325	.314		
รวม	321	102.988			

จากตารางที่ 4.20 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ผลของการวิเคราะห์การถดถอยแสดงให้เห็น ความแตกต่างระหว่างระดับชั้น

การศึกษา ซึ่งจะนำผลค่า P-value ไปหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มในรายละเอียดต่อไปในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21
ระดับชั้นการศึกษากับความยั่งยืนของการเป็น
แกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ความยั่งยืน	ระดับชั้นการศึกษา						ค่าสถิติ	P-value
	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6		
การทำงานต่อเนื่อง	3.11	3.47	3.20	3.45	3.56	3.59	2.390	0.038
การเกิดกลุ่มหรือชมรมในการทำงานจิตอาสา	2.83	3.77	3.46	3.64	3.91	3.98	3.587	0.004

จากตารางที่ 4.21 ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้นการศึกษากับการทำงานต่อเนื่องพบว่า แกนนำที่มีข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับชั้นการศึกษาการทำงานต่อเนื่องมีผลต่อความยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า P-value = 0.038 ในระดับชั้น ม.1 กับ ม.6 และความแตกต่างในด้านเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรม เพื่อทำงานด้านจิตอาสา (ค่า P-value = 0.004 ตารางที่ 4.18) ในกลุ่มระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 4.22

ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุการเข้าร่วมโครงการจิตอาสา กับ
ความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ความยั่งยืน	การเข้าร่วม	จำนวน	Mean	Std. Deviation	F	P-value
ต่อเนื่อง	ตนเอง	113	3.8997	15.55199	.022	.881
	ถูกชักชวน	209	4.1794	16.24319		
ขยายผล	ตนเอง	113	2.0221	.72700	.398	.528
	ถูกชักชวน	209	2.0670	.85643		
เกิดกลุ่ม	ตนเอง	113	2.1062	.69260	2.188	.140
	ถูกชักชวน	209	2.3756	.89675		

จากตารางที่ 4.22 ผลจากการศึกษาผลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยการหาค่า F-test สรุปได้ว่าสาเหตุว่าการเข้าร่วมโครงการจิตอาสาไม่มีผลต่อความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลด้านแรงจูงใจกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

ตารางที่ 4.23

แรงจูงใจด้านรางวัลกับความยั่งยืนของการเป็น
แกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

แรงจูงใจด้านรางวัล	ความยั่งยืน		
	การรวมกลุ่มหรือ ชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	การมีระยะเวลา การทำงาน ต่อเนื่อง	สามารถ ขยายผลต่อได้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน	-.257*	-.192*	-.195*
P-value	.000	.001	.000

หมายเหตุ: *หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจด้านรางวัลกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติยังสามารถนำค่า P-value ที่คำนวณได้ไปเทียบกับค่าวิกฤตของ P-value แสดงว่าแรงจูงใจด้านรางวัลมีความสัมพันธ์กับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสา และพบว่า แรงจูงใจด้านรางวัล มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ในทุกด้าน ดังนี้

แรงจูงใจด้านรางวัลกับการเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (-.257)

แรงจูงใจด้านรางวัลกับการมีระยะเวลาการทำงานอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (-.192)

แรงจูงใจด้านรางวัลกับการสามารถขยายผลต่อมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (-.195)

ตารางที่ 4.24

แรงจูงใจแรงด้านประโยชน์ต่อตนเองกับความยั่งยืนของ
การเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเอง	ความยั่งยืน		
	การรวมกลุ่มหรือ ชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	การมีระยะเวลา การทำงาน ต่อเนื่อง	สามารถ ขยายผลต่อได้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน	.411*	.342*	.416*
P-value	.000	.000	.000

หมายเหตุ: *หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเองกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติยังสามารถนำค่า P-value ที่คำนวณได้ไปเทียบกับค่าวิกฤตของ P-value แสดงว่าด้านแรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเองมีความสัมพันธ์กับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสา และพบว่าแรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาในทุกด้าน ดังนี้

แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเองกับการเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานจิตอาสา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.411)

แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเองกับการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.342)

แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเองกับการสามารถขยายผลต่อมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.416)

ตารางที่ 4.25
แรงจูงใจแรงด้านประโยชน์ต่อสังคมกับความยั่งยืนของ
การเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อสังคม	ความยั่งยืน		
	การรวมกลุ่มหรือ ชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	การมีระยะเวลา การทำงาน ต่อเนื่อง	สามารถ ขยายผลต่อได้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน	.483*	.422*	.420*
P-value	.000	.000	.000

หมายเหตุ: *หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อสังคมกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติยังสามารถนำค่า P-value ที่คำนวณได้ไปเทียบกับค่าวิกฤตของ P-value แสดงว่าแรงจูงใจแรงด้านประโยชน์ ต่อสังคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาในทุกด้าน ดังนี้

แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อสังคมกับการเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานจิตอาสา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.483)

แรงจูงใจแรงด้านประโยชน์ต่อสังคมกับการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.422)

แรงจูงใจแรงด้านประโยชน์ต่อสังคมกับการสามารถขยายผลต่อ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.420)

ตารางที่ 4.26
แรงจูงใจจากโครงการกับความยั่งยืนของ
การเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

แรงจูงใจจากโครงการฯ	ความยั่งยืน		
	การรวมกลุ่มหรือ ชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	การมีระยะเวลา การทำงาน ต่อเนื่อง	สามารถ ขยายผลต่อได้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน	.449 [*]	.435 [*]	.360 [*]
P-value	.000	.000	.000

หมายเหตุ: *หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจจากโครงการกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Computing the Pearson) ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติยังสามารถนำค่า P-value ที่คำนวณได้ไปเทียบกับค่าวิกฤตของ P-value แสดงว่าแรงจูงใจด้านประโยชน์จากโครงการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาในทุกด้าน ดังนี้

แรงจูงใจจากโครงการกับการเกิดการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานจิตอาสา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.449)

แรงจูงใจจากโครงการกับการมีระยะเวลาการทำงานต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.435)

แรงจูงใจจากโครงการกับการสามารถขยายผลต่อ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ (.360)

ตารางที่ 4.27
ข้อมูลรวมด้านแรงจูงใจกับความยั่งยืนของ
การเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

แรงจูงใจ	ความยั่งยืน		
	การรวมกลุ่มหรือ ชมรมเพื่อทำงาน ด้านจิตอาสา	การมีระยะเวลา การทำงาน ต่อเนื่อง	สามารถ ขยายผลต่อได้
แรงจูงใจจากรางวัล	-.192 P .000	-.195 P .000	-.257 P 0.003
แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเอง	.342 P .000	.416 P .000	.411 P 0.000
แรงจูงใจด้านประโยชน์เพื่อสังคม	.422 P .000	.420 P .000	.483 P 0.000
แรงจูงใจจากโครงการ	.435 P .000	.360 P .000	.449 P 0.000

จากตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์ข้อมูลรวมด้านแรงจูงใจกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ผลจากการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า แรงจูงใจเพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์กับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ในทิศทางที่ตรงกันข้าม ส่วนแรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเอง แรงจูงใจด้านประโยชน์เพื่อสังคม และแรงจูงใจจากโครงการ กับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

ตารางที่ 4.28
ผลรวมด้านแรงจูงใจกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำ
จิตอาสาป้องกันเอดส์

N=322	ผลรวมด้านแรงจูงใจ	ผลรวมด้านความยั่งยืน
แรงจูงใจ		0.485
P		0.000
ความยั่งยืน	0.485	
P	0.000	

จากตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจกับความยั่งยืนในภาพรวมของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ผลจากการทดสอบสรุปได้ว่า แกนนำที่มีแรงจูงใจในแต่ละด้านต่างกันการทำงานจิตอาสาให้มีความยั่งยืนผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (0.05) แสดงว่าแรงจูงใจกับความยั่งยืนมีความสัมพันธ์กัน

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่างต่อ การเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ฯ

จากคำถามปลายเปิดที่มีในแบบสอบถาม ผลจากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน แสดงความคิดเห็นดังนี้

ตารางที่ 4.29
การให้คะแนนตนเองจากการทำงานจิตอาสาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับคะแนน (คะแนนเต็ม 10)	จำนวน (N=322)	ร้อยละ (100.0%)	การแปลผล
10	31	36.3	สูง
9	49	18.3	สูง
8	117	15.2	สูง

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ระดับคะแนน (คะแนนเต็ม 10)	จำนวน (N=322)	ร้อยละ (100.0%)	การแปลผล
7	59	10.6	สูง
6	28	9.6	ปานกลาง
5	34	8.7	ปานกลาง
4	2	0.6	ปานกลาง
3	2	0.6	ต่ำ

การให้คะแนนตนเองจากการทำงานจิตอาสา มีระดับคะแนนเฉลี่ย 7.61

จากตารางที่ 4.29 กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองต่อการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ โดยร้อยละ 36.3 ให้คะแนนตนเอง 8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ย รองลงมาประเมินตนเองว่าควรได้คะแนน 7 คะแนน (ร้อยละ 18.3) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินตนเองอยู่ในระดับคะแนนปานกลางคือ 4-6 คะแนน มีร้อยละ 15.9 และกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินตนเองอยู่ในระดับคะแนนต่ำ คือ 3 คะแนน มีเพียง ร้อยละ 0.6 โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการทำงานจิตอาสาต่อในอนาคต

ตารางที่ 4.30

ความคิดเห็นต่อการทำหรือไม่ทำงานจิตอาสาต่อในอนาคต

การทำงานจิตอาสาต่อในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
ทำต่อ	298	92.5
ไม่ทำต่อ	24	7.5
รวม	322	100.0

จากตารางที่ 4.30 กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 92.5 ระบุว่าตนเองจะทำงานจิตอาสาต่อไปในอนาคต แต่มีเพียง 24 คน หรือร้อยละ 7.5 ที่ไม่คิดว่าจะทำต่อ

ความคิดเห็นอื่น ๆ ต่อการทำงานจิตอาสา

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 คน หรือร้อยละ 18.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่แสดงความคิดเห็นต่อการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์เสนอความคิดเห็น ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อโครงการจิตอาสาฯ

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน มีความเห็นว่าโครงการเครือข่ายแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ฯ เป็นโครงการที่ดี ช่วยให้เกิดและเยาวชนมีความรู้ในการป้องกันเอดส์ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะกับเยาวชนที่อยู่ในช่วงระหว่างวัยกำลังศึกษาชั้นมัธยม ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศศึกษาอย่างจริงจัง ขาดทักษะการปฏิเสธ ต่อรอง ทักษะชีวิต และการแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมหรือ สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านการป้องกันเอดส์ สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการสร้างพื้นฐานทางด้านจิตสาธารณะให้แก่น้อง ๆ รุ่นต่อ ๆ ไปในโรงเรียน จึงควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และบ่อยครั้งเพื่อสร้างเยาวชนที่มีจิตสาธารณะทำงานด้านเอดส์ เพิ่มมากขึ้น และควรสร้างเครือข่ายระหว่างเยาวชนที่ทำงานด้านเอดส์เพื่อให้เกิดการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการทำงานด้านเอดส์ด้วยกัน

2. ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการจิตอาสา

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ให้ความคิดเห็นว่า การเข้าร่วมโครงการเพราะรักการช่วยเหลือและได้มีโอกาสทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งนอกจากจะสอนความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศศึกษา ทักษะชีวิต จิตอาสาแล้ว ยังให้ความสนุกสนานอย่างมีสาระ ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ มากขึ้น ทำให้รู้จักการเสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้กับตนเองในชีวิตประจำวันและนำไปขยายผลในกลุ่มเพื่อน ชุมชน และสังคม ต่อไปได้

ส่วนที่ 6 การอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน” จากผลการศึกษาทั้งหมดมีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจสำหรับการนำมาอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

คุณลักษณะของแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย พบว่า ร้อยละ 79.4 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.3 มีอายุระหว่าง 10-18 ปี มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 2.01-4.00 ร้อยละ 90.0 และมีระดับชั้นการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 40.45 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสาเหตุการเข้าร่วมโครงการเครือข่ายแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ด้วยตนเองและจากการชักชวนโดยบุคคลอื่น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการด้วยตนเอง ร้อยละ 35.42 และเข้าร่วมโดยการชักชวนโดยผู้อื่น โดยเฉพาะเข้าร่วมโครงการจากการชักชวนของครูมากที่สุดร้อยละ 40.77 เป็นส่วนมาก จากผลการศึกษาดังกล่าวมีข้อสังเกตซึ่งแบ่งออกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ เป็นเพศหญิงร้อยละ 79.4 ซึ่งสอดคล้องกับอัตราส่วนของผู้หญิงที่เข้าร่วมโครงการที่มีจำนวนมากกว่าผู้ชาย รวมทั้งโครงการมีโรงเรียนสตรีศึกษาที่อยู่ในโครงการถึง 4 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งสิ้น 20 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีจำนวนผู้หญิงเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าชายแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสนใจงานด้านอาสาสมัครมากกว่าผู้ชายในขณะที่ผู้ชายร้อยละ 20.5 สนใจเข้าร่วมโครงการ แม้ว่าจะอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาแต่ผู้หญิงก็ยังคงมีจำนวนมากกว่าผู้ชายซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของสุรสิทธิ์ วชิรขจร (2549) ได้ศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มวัยรุ่นพบว่าวัยรุ่นหญิงชายยังมีความแตกต่างกันมากในหลายประเทศ เช่นโอกาสการเรียน ความสัมพันธ์ทางเพศ อิสระในการเลือกอาชีพ และอื่น ๆ จึงทำให้ผู้หญิงต้องสนใจกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

2. นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการจิตอาสาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากการเข้าร่วมโครงการจิตอาสาเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้แกนนำจิตอาสาเหล่านั้นได้มีผลงานเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา เช่นใบประกาศนียบัตรในการเข้าร่วมโครงการจิตอาสา หรือการได้รับประทานโล่จากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ

3. นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้าโครงการจิตอาสาเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยร้อยละ 48.3 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01-4.00 รองลงมา 42.5 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01-3.00 และร้อยละ 42.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลการศึกษาระดับสูงมีความสนใจทำงานด้านจิตอาสามากกว่าเยาวชนในกลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำ ประทีป จินนี่ (2540) ได้ศึกษาไว้ว่าสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบกระบวนการทางปัญญา เช่น ความคิด ความรู้สึก และ Kazvin (1978, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549, น. 308) ได้เสนอหลักการพื้นฐานของแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาว่า เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสันนิษฐานว่าส่งผลไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก โดยนักปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีความเชื่อว่าการบวนการทางปัญญานั้นมีผลต่อพฤติกรรมผลออกมาในที่นี้พฤติกรรมที่แสดงออกมาก็คือการทำงานจิตอาสาในกลุ่มที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมสูงอาจจะเป็นกลุ่มที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมุมมองทัศนคติที่ดีต่อการทำประโยชน์เพื่อสังคม

แรงจูงใจในการทำงานจิตอาสา

1. จากผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อเหตุผลที่แก่นำจิตอาสาเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งส่วนใหญ่ มาจากการชักชวนของบุคคลอื่น 64.5 ส่วนผู้ที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้วยตนเองมีเพียง ร้อยละ 35.4 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการซึ่งครูเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการเข้าร่วมโครงการของนักเรียน และครูที่มีอิทธิพลในการเข้าร่วมโครงการเหล่านี้คือครูแกนนำจิตอาสา ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรรณิกา เฉลยจิต (2543); นื่องนุช ประสมคำ (2540) ที่พบว่า งานอาสาสมัครยังขาดผู้นำที่มีความสามารถในการรวมกลุ่มอาสาสมัครฯ ขาดผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและขาดผู้นำที่มีความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานซึ่งในกรณีนี้ได้แก่ครูแกนนำที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสนใจในการเข้าร่วมโครงการและเป็นแบบอย่างในการทำงาน จิตอาสาซึ่งนับเป็นแรงจูงใจหนึ่งในการทำงานจิตอาสา ส่วนบทบาทของเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม มีบทบาทสำคัญต่อผู้อื่น และเป็นบทบาทที่เยาวชนมีต่อผู้ใกล้ชิดและบุคคลทั่วไป ประกอบด้วยบิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง เพื่อน และบุคคลทั่วไป

2. ความคิดเห็นต่อแรงจูงใจจากโครงการต่อการทำงานจิตอาสาผลการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมเป็นแรงจูงใจในระดับมาก เนื่องจากโครงการจิตอาสาเป็นโครงการที่มีชื่อเสียง มีกิจกรรมที่น่าสนใจมีเนื้อหาเรื่องเพศศึกษา มีการนำกิจกรรมที่เหมาะสมมาใช้ เช่น การเล่นเกมส์ การบรรยายโดยวิทยากร การนำผู้ติดเชื้อมาบรรยาย ซึ่งมีความเหมาะสมกับวัยของแกนนำที่อยู่

ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาการเรื่องเพศ และการที่โครงการจิตอาสามีเนื้อหาที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ทำให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญการวางแผนกิจกรรมเป็นส่วนที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนโดยเฉพาะเด็กชอบกิจกรรมที่สนุกการมีผู้ติดเชื่อเป็นวิทยากรรับเชิญ ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ การได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากโครงการ เช่นการสนับสนุนเรื่องค่าอาหาร ค่าเดินทาง และงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการทำงานจิตอาสาของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ไม่มีรายได้ประจำ และอยู่ในวัยเรียน เป็นวัยที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานของ ทิศนา แชมมณี (254) ที่กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ว่าเป็นแนวคิดที่สามารถอธิบายลักษณะการเรียนรู้ของเยาวชนในการเรียนรู้ การสนใจ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

3. การทำประโยชน์ต่อสังคมในการทำงานจิตอาสา จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการทำประโยชน์ต่อสังคมสูงกว่าแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสา ด้านประโยชน์ต่อตนเองโดยเฉพาะเรื่อง การขอใช้เวลาว่างทำกิจกรรมเพื่อสังคม ต้องการช่วยเหลือผู้ที่ติดเชื่อ เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ต้องการทำตัวเป็นแบบอย่างแก่เพื่อน ๆ ในโรงเรียน การอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เป็นแกนนำจิตอาสาทำให้ได้รับการมองว่าเป็นผู้มีคุณค่าทางสังคม ต้องการช่วยเหลือเพื่อนเนื่องจากเป็นกลุ่มเสี่ยง จึงตัดสินใจทำงานจิตอาสา ต้องการทำงานเพื่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน การต้องการช่วยเหลือคนในชุมชน เนื่องจากชุมชนขาดคนทำงานด้านเอดส์อย่างจริงจังเป็นแรงจูงใจที่เน้นการสร้างประโยชน์ต่อสังคมทั้งสิ้น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ ในขั้นที่ 4. ความต้องการการยอมรับและนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะมีความเชื่อมั่น โดยให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ต้องการให้ผู้อื่นยกย่องให้เกียรติและยอมรับนับถือ หากบุคคลได้รับการตอบสนองของความต้อกรในขั้นนี้ บุคคลจะตระหนักความสำคัญของตนเอง และใช้ชีวิตอย่างเป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นที่ 5. ความต้องการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ (Cognitive needs) เมื่อความต้องการขั้นต้นได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์มีสัญชาตญาณที่จะแสวงหาความรู้และข้อเท็จจริงต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว เพื่อตอบข้อสงสัยใคร่รู้ของตน อันนำไปสู่การสร้างสรรค์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนและสังคมให้ก้าวหน้าขึ้น

4. จากผลการศึกษาที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับแรงจูงใจด้านรางวัล (จากตารางที่ 4.3) มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจมีความสำคัญต่อการเข้าร่วมในโครงการจิตอาสา เช่น ประกาศนียบัตรเป็นสิ่งทีกลุ่มตัวอย่างต้องการจากโครงการ

แรงจูงใจจากการคาดหวังว่าจะได้รับโล่จากการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอชไอวีในโครงการฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เยาวชนเห็นประโยชน์ในอนาคตเพื่อการศึกษาและเพื่อเป็นผลงาน ซึ่งเป็นรูปธรรมเป็นรางวัลที่จับต้องได้ เป็นประโยชน์ในการศึกษาหรือทำงานต่อในอนาคต ในขณะที่การได้รับคำชื่นชมจากการทำงานจิตอาสา เช่น คำชมจากพ่อแม่ จากเพื่อน จากครู และการต้องการเป็นที่รู้จักกับเพื่อน ๆ ในโรงเรียนเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมีอิทธิพลน้อยกว่าต่อการเข้าร่วมโครงการเป็นแกนนำจิตอาสาซึ่งไม่สามารถอ้างอิงหรือมีผลเป็นรูปธรรมจับต้องได้เมื่อเทียบกับประกาศนียบัตรและโล่ เพียงแต่คำชื่นชมมีคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิยะนารถ สรวินสูตร (2552) ที่กล่าวถึงแรงจูงใจว่า เป็นสิ่งเร้าหรือกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเป้าหมายอื่น ๆ ของบุคคลนั้น ความต้องการ ความรู้สึก ความสนใจ และทัศนคติ เป็นต้น แรงจูงใจจากสิ่งเร้าภายนอกมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล เช่น การให้รางวัล การชมเชย หรือการได้รับการสนับสนุน เป็นต้น

ด้านความยั่งยืนของการทำงานจิตมีผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

1. การรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเรื่องความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอชไอวี ด้านการมีระยะเวลาการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่า การรวมกิจกรรมของโครงการและการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอชไอวีทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อผู้ป่วยเอชไอวีในทางที่ดีขึ้นและสามารถทำงานด้านเอชไอวีกับผู้ป่วยเอชไอวีได้ หลังจากเสร็จสิ้นการอบรมในโครงการแล้ว ยังคงทำกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเรื่องความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอชไอวีการทำกิจกรรมจิตอาสา นอกเหนือจากชั่วโมงกิจกรรมในโรงเรียน เป็นเหตุผลที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของ สุเมธ แสงนิมนวล (2544, น. 78-84) ที่ระบุว่า จะพัฒนาทุกองค์กรที่สามารถดำเนินไปได้อย่างมั่นคง รวดเร็ว และต่อเนื่อง เกิดการดำรงอยู่สืบไป ดังนั้นการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการศึกษาครั้งนี้ คือ การพัฒนาการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอชไอวีให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถขยายผลต่อได้ เกิดการรวมกลุ่มเพื่อเกิดชมรมหรือกลุ่มในการทำงานด้านจิตอาสา ด้วยความเต็มใจ เสียสละ ไม่หวังผลตอบแทนในการทำประโยชน์เพื่อสังคม และพอใจในกิจกรรมที่ทำ เป็นการสร้างกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของประชาชนที่เป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสมทั้งใน

ระดับนโยบายและการปฏิบัติที่ดีซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่สุด (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543, น. 11) เช่น การตั้งกลุ่ม การก่อตั้งชมรม เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ด้านอายุกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์ ซึ่งอายุมีผลต่อความยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (0.05) กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 16-18 ปี มีร้อยละ 73.3 และอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุดนั้น แกนนำจิตอาสาที่มีคุณลักษณะดังกล่าวที่มีการรวมกลุ่มหรือชมรมเพื่อทำงานด้านจิตอาสา สัมพันธ์กันในกลุ่มระดับชั้นการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า ช่วงอายุและระดับชั้นการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีอายุระหว่าง 16-18 ปีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการในช่วงวัยรุ่นที่ตรงกับกลุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะในด้านพัฒนาการด้านเพศ พัฒนาการทางอารมณ์ ทั้งนี้โครงการเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศศึกษา จิตอาสา ทักษะชีวิต และกิจกรรมซึ่งมีความเหมาะสมกับวัยของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจ ต้องการเรียนรู้ ต้องการหาประสบการณ์ ต้องการรู้จักเพื่อนใหม่ เป็นต้น

3. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากผลการศึกษา พบว่าการมีผลการเรียนเฉลี่ย ที่แตกต่างกับความยั่งยืนต่อการทำงานจิตอาสาที่มีความแตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีผลการเรียนดีจะมีส่วนรวมในกิจกรรมมากกว่าผู้ที่มีผลการเรียนต่ำกว่าผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุขเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาชีพรพพยาบาลระหว่างนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ (ปีที่ 3-4) เป็นงานที่ต้องการการเสียสละอย่างมากจากผู้ที่มีภูมิหลังทางการศึกษาแตกต่างกัน

4. แรงจูงใจที่นำไปสู่การทำงานที่ยั่งยืน จากการศึกษา พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจด้านรางวัลกับความยั่งยืนของการเป็นแกนนำจิตอาสาป้องกันเอดส์มีความสัมพันธ์ในทิศทางที่ตรงกันข้าม ในขณะที่แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อตนเอง แรงจูงใจด้านประโยชน์ต่อสังคม และแรงจูงใจจากโครงการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราพร วันไชยธนวงศ์ (2551) ที่พบว่า การพัฒนาจิตอาสาควรให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง และทำตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การปลูกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของจิตอาสา การเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายจิตใจ ด้านความรู้ และการติดต่อสื่อสาร การสร้างความเชื่อมั่นในตน และการส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีประสบการณ์ คือทำให้ได้รับการพัฒนาให้เป็นคนเก่ง คนดี และ

ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้เห็นว่าการมีแรงจูงใจด้านรางวัลมาก ความยั่งยืนในการทำงานจิตอาสาจะน้อย ในทางกลับกันผู้ที่แรงจูงใจน้อย ความยั่งยืนในการทำงานด้านจิตอาสาจะมาก

แนวทางการพัฒนาแกนนำจิตอาสา

จากข้อค้นพบตามที่ได้อภิปรายข้างต้น แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนซึ่งเข้ามาทำงานจิตอาสาในโครงการ โดยมีอายุอยู่ระหว่าง 15-18 ปี ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แม้ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง แต่สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความชัดเจนของแรงจูงใจ คือ ตัวโครงการซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยของสาเหตุการเข้ามาทำงานจิตอาสามากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$) นอกจากนี้การที่ครูมีบทบาทสำคัญในการชักจูงให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมากขึ้นโดยมีการตั้งทรัพยากรจากโครงการมาใช้ในการสร้างแกนนำจิตอาสา ทั้งจาก เนื้อหาของโครงการ กิจกรรมในโครงการ รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมในโครงการมาใช้ในการสร้างแกนนำจิตอาสาอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ในการระดมการสร้างแกนนำจิตอาสา วิทยากรหรือผู้ที่ถ่ายทอดความรู้โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องใช้ทักษะการสื่อสารในการถ่ายทอดที่ดีในการอบรมแกนนำจิตอาสาเหล่านั้น ให้เป็นผู้ที่มีทักษะการสื่อสารที่ดี ในการเป็นผู้รับฟังปัญหา และเป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นซึ่งเป็นที่ทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งมีการบูรณาการการทำงานระหว่างครูกับนักเรียนในการสร้างกลุ่มหรือชมรมที่สามารถทำงานจิตอาสาได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับบุคคลและชุมชน โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะในการทำงานเพื่อสังคมด้วยความเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งเป็นลักษณะของการทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชนและสังคมสงเคราะห์ชุมชน ที่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนเกิดการรวมกลุ่มกันทำงานจิตอาสามากขึ้น แม้ว่ากระแสสังคมปัจจุบัน เน้นการประเมินและให้คุณค่าของการเป็นจิตอาสาเพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบทางสังคมในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น แต่ในการทำงานจิตอาสาของแกนนำจิตอาสาที่เป็นทั้งประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น เพราะนักเรียนที่เป็นแกนนำจิตอาสาให้ความสำคัญกับการสะสมผลงาน (Port folio) ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาเมื่อต้องไปสมัครเรียนต่อหรือทำงานและการแข่งขันอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม “รางวัล” มิใช่สิ่งที่ตัดสินว่าผู้มีจิตอาสาให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ารางวัลมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความยั่งยืนของการทำงานด้านจิตอาสา ซึ่งเป็น

การเน้นย้ำว่าผู้มีจิตอาสาที่จะทำงานด้านจิตอาสาต่อไปอย่างยั่งยืนนั้น ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการได้รางวัลมากแต่อย่างใด หากแต่ประโยชน์เพื่อสังคมและตนเอง คือสิ่งที่เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ผู้มีจิตอาสาจะสามารถรับรู้ได้จากโครงการฯ ซึ่งตนเองได้ตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีจิตอาสาในการร่วมทำกิจกรรมของโครงการแล้ว การพัฒนาแกนนำจิตอาสาจึงสามารถทำต่อไปได้ซึ่ง Kalish (1981, อ้างถึงใน ประทีป จินฺงี, 2540) ที่ระบุว่า การพัฒนาพฤติกรรมสามารถทำได้ทั้งทางตรง ความรู้คิดและความรู้สึกเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการควบคุมสภาพแวดล้อมหรือไม่ควบคุมก็ได้ และสอดคล้องกับความเชื่อของ Kazdin (1978) ที่เชื่อว่า กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โครงการใด ๆ ก็ตามที่มีเนื้อหากิจกรรมที่มีผลลัพธ์ทั้งด้านการเสริมปัญญาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก็จะสามารถเป็นแหล่งพัฒนาการเป็นแกนนำจิตอาสาที่ยั่งยืนได้